

prima instanță: G. Dașchevici

instanța de apel: V. Pruteanu, A. Minciuna și I. Cimpoi

DECIZIE

12 septembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Nicolae Clima

Judecătorii: Sveatoslav Moldovan, Ion Corolevschi, Maria Ghervas și Tatiana Vieru

examinând recursul declarat de Hussain Naser,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gîscă Vladimir împotriva lui Hussain Naser cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2014, prin care a fost admis apelul declarat de către Gîscă Vladimir și casată hotărârea Judecătoriei Călărași din 04 februarie 2014,

c o n s t a t ă:

La 20 noiembrie 2013, Gîscă Vladimir a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Hussain Naser cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii Gîscă Vladimir a indicat că prin sentința Judecătoriei Călărași din 29 aprilie 2013, pîrîtul Hussain Naser a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 349 alin. (1) Cod Penal al Republicii Moldova, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe termen de un an, iar în temeiul art. 90 Cod Penal, executarea pedepsei a fost suspendată, cu stabilirea unui termen de probă de un an.

Susține reclamantul că, instanța de judecată a admis în principiu acțiunea civilă înaintată pe parcursul procesului penal de către Gîscă Vladimir împotriva lui Hussain Naser, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

Menționează, Gîscă Vladimir, că pîrîtul Hussain Naser a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 349 alin. (1) Cod Penal și anume că la 15 iunie 2012 în jurul orei 10⁰⁰ aflîndu-se pe teritoriul Societății cu Răspundere Limitată „Iraid-Sor” al cărei administrator este, cu sediul în or. Călărași, în timpul efectuării controlului de către reclamant în calitate de inspector al muncii, privind respectarea legislației muncii de către pîrît, ultimul avînd scopul sistării efectuării controlului, l-a depozitat intenționat pe reclamant de servieta

personală și geanta în care acesta își păstra actele de serviciu, amenințându-l cu moartea.

Invocă, Gîscă Vladimir, că în rezultatul conflictului i-a fost deteriorat mînerul de la geantă.

Ulterior starea de sănătate a reclamantului Gîscă Vladimir s-a agravat brusc, ultimul fiind nevoit să se adreseze la unitatea medicală de urgență din or. Călărași, după care a fost internat în spital, unde a primit tratament medical timp de două săptămîni.

Consideră, Gîscă Vladimir, că prin acțiunile lui Hussain Naser, i-a fost prejudiciată sănătatea, fapt ce a dus la suportarea de către reclamant a unor cheltuieli în mărime de 37 800 lei.

Susține reclamantul că a suportat și cheltuieli de asistență juridică în sumă de 9200 lei, de deplasare la expertiza psihiatrico-psihologică în mărime de 900 lei și pentru medicamente în sumă de 181,80 lei.

Mai indică Gîscă Vladimir că, prejudiciul ce i-a fost cauzat ca rezultat al deteriorării genții sale de către pîrît, este evaluat la suma de 1200 lei.

Prin urmare, mai afirmă Gîscă Vladimir că prin acțiunile infracționale ale lui Hussain Naser, a avut de suferit și familia reclamantului.

Consideră reclamantul că i-a fost prejudiciată și reputația profesională, cu cauzarea unui prejudiciu moral în sumă de 100000 lei.

Solicită, Gîscă Vladimir, încasarea din contul lui Hussain Naser în beneficiul său a prejudiciului material în mărime de 1381,80 lei, prejudiciul moral în sumă de 100000 lei, cheltuieli pentru refacerea sănătății în mărime de 37800 lei, cheltuieli de transport în sumă de 900 lei, precum și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 9000 lei.

Pe parcursul examinării cauzei reclamantul Gîscă Vladimir a depus cerere suplimentară de majorare a pretențiilor solicitînd încasarea de la pîrît în beneficiul său a sumei de 1323,06 lei în calitate de cheltuieli suportate în procesul penal de la data pronunțării sentinței de condamnare a lui Hussain Naser și pînă la 01 ianuarie 2014, constituite din 1028,18 lei drept dobîndă la contractul de împrumut și a comisionului contractului în sumă de 294,88 lei (f.d. 28).

Prin hotărîrea Judecătoriei Călărași din 04 februarie 2014 acțiunea a fost admisă parțial (f.d. 44, 49-51).

S-a încasat de la Hussain Naser în beneficiul lui Gîscă Vladimir prejudiciul material compus din: cheltuieli de tratament în mărime de 5697,80 lei, costul genții deteriorate în mărime de 1200 lei, cheltuieli de transport în sumă de 900 lei, cheltuieli de asistență juridică în mărime de 5000 lei, precum și prejudiciul moral în sumă de 5000 lei, iar în total 17797,80 lei.

Capetele de cerere privind încasarea dobînzii la contractul de împrumut în mărime de 1028,18 lei, precum și comisionul contractului de împrumut în sumă de 294,88 lei au fost respinse ca neîntemeiate.

S-a încasat de la Hussain Naser în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 534 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2014 apelul declarat de către Gîscă Vladimir a fost admis (f.d. 72-73, 74-80).

S-a casat hotărîrea primei instanțe în partea admiterii parțiale a pretențiilor cu privire la încasarea cheltuielilor pentru recuperarea sănătății, încasarea cheltuielilor de asistență juridică și repararea prejudiciului moral cu emiterea în această parte a unei noi hotărîri prin care:

S-au admis parțial pretențiile lui Gîscă Vladimir împotriva lui Hussain Naser cu privire la încasarea cheltuielilor pentru recuperarea sănătății, încasarea cheltuielilor de asistență juridică și repararea prejudiciului moral.

S-a încasat de la Hussain Naser în beneficiul lui Gîscă Vladimir suma de 25200 lei în calitate de cheltuieli pentru recuperarea sănătății, cheltuieli de asistență juridică în mărime de 9000 lei și prejudiciul moral în sumă de 50000 lei.

În rest hotărîrea Judecătoriei Călărași din 04 februarie 2014 a fost menținută.

La 12 iunie 2014, Hussain Naser a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2014, solicitând casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărîrii Judecătoriei Călărași din 04 februarie 2014.

În motivarea recursului a indicat că, instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate au încălcat normele de drept material și procedural, nu au constatat și elucidat circumstanțele care au importanță pentru examinarea justă a pricinii.

Potrivit art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La 07 mai 2014, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților copia deciziei din 16 aprilie 2014, (f.d. 82).

Astfel, recursul declarat la 12 iunie 2014 de către Hussain Naser se consideră depus în termen.

Prin încheierea Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 03 septembrie 2014 recursul declarat de Hussain Naser a fost considerat admisibil.

Potrivit art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

La 14 iulie 2014, intimatul a prezentat referință prin care a solicitat respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

Potrivit art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat în limitele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și restituirea pricinii spre rejudecare în ordine de apel din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din probele anexate la materialele dosarului rezultă că prin sentința Judecătoreiei Călărași din 29 aprilie 2013, Hussain Naser a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii asupra reclamantului, Gîscă Vladimir, totodată fiind stabilit că ultimului i-au fost aduse prejudicii de ordin material și moral (f.d. 4-7).

Astfel, reieșind din conținutul sentinței anterior menționate, acțiunea civilă înaintată de către Gîscă Vladimir, pe parcursul procesului penal, a fost admisă în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

În această ordine de idei, la 20 noiembrie 2013, Gîscă Vladimir a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Hussain Naser cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

Prin hotărîrea primei instanțe acțiunea înaintată de Gîscă Vladimir a fost admisă parțial.

S-a încasat de la Hussain Naser în beneficiul lui Gîscă Vladimir prejudiciul material compus din: cheltuieli de tratament în mărime de 5697,80 lei, costul genții deteriorate în mărime de 1200 lei, cheltuieli de transport în sumă de 900 lei, cheltuieli de asistență juridică în mărime de 5000 lei, precum și prejudiciul moral în sumă de 5000 lei, iar în total 17797,80 lei.

Capetele de cerere privind încasarea dobînzii la contractul de împrumut în mărime de 1028,18 lei, precum și comisionul contractului de împrumut în sumă de 294,88 lei au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2014 apelul declarat de către Gîscă Vladimir a fost admis, cu casarea parțială a hotărîrii primei instanțe în partea încasării cheltuielilor pentru recuperarea sănătății, cheltuielilor de asistență juridică și a prejudiciului moral, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care:

S-a încasat de la Hussain Naser în beneficiul lui Gîscă Vladimir suma de 25200 lei în calitate de cheltuieli pentru recuperarea sănătății, cheltuieli de asistență juridică în mărime de 9000 lei și prejudiciul moral în sumă de 50000 lei.

În rest, hotărîrea Judecătoreiei Călărași din 04 februarie 2014 a fost menținută.

Judecînd pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a constatat că instanța de apel a aplicat și interpretat eronat normele de drept procedural.

În conformitate cu art. 239 Codul de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Dat fiind faptul că prin cererea de recurs înaintată de Hussain Naser s-a solicitat menținerea hotărîrii primei instanțe, Colegiul nu se va expune în privința temeiniciei pretențiilor lui Gîscă Vladimir ce ține de încasarea sumei prejudiciului

material în mărime de 1200 lei cauzat în urma deteriorării genții, în privința cheltuielilor de transport în mărime de 900 lei suportate de reclamant.

Sumele anterior menționate au fost încasate din contul lui Hussain Naser, în baza hotărârii primei instanțe, iar recurentul nu a contestat respectiva hotărâre.

Or, reieșind din disponibilitatea în drepturi a participantului la proces, Completul verifică în limitele cererii de recurs înaintate legalitatea deciziei instanței de apel și se va expune doar în privința pretențiilor care au fost admise suplimentar de către instanța ierarhic inferioară.

Referitor la dispunerea încasării cheltuielilor suportate de Gîscă Vladimir pentru recuperarea sănătății în mărime de 25200 lei.

La încasarea de către instanța de apel din contul lui Hussain Naser în beneficiul lui Gîscă Vladimir a sumei de 25200 lei, a admis drept probe concluzia medicului neurolog, în baza examinării fișei medicale de ambulatoriu a lui Gîscă Vladimir (f.d. 40) și factura seria WI nr. 1764594 eliberată de stațiunea balneoclimaterică „Codru” potrivit căreia Vladimir Gîscă a achitat pentru tratament suma de 25200 lei (f.d. 67).

Completul apreciază ca fiind premature concluziile instanței de apel la admiterea respectivei pretenții, din considerentul că reieșind din conținutul facturii seria WI nr. 1764594 eliberată de stațiunea balneoclimaterică, au fost eliberate 2 bilete.

În acest sens, instanța de apel urma să elucideze dacă costul de 25200 lei se referă la o singură persoană ce deține 2 bilete pentru tratament în cadrul unui an calendaristic sau ani consecutivi, fie e vorba de 2 persoane fiecare dispunînd de cîte 1 bilet pentru tratament.

Or, reieșind din întinderea răspunderii prejudiciului cauzat de către Hussain Naser, ultimul poartă răspundere doar pentru prejudiciile cauzate unei singure persoane – lui Gîscă Vladimir.

În caz contrar, am fi în prezența unei îmbogățiri fără justă cauză din partea reclamantului.

De asemenea, instanța de apel urma să elucideze necesitatea și proporționalitatea dispunerii încasării sumei de 25200 lei pentru tratamentul ambulator în privința lui Gîscă Vladimir.

Concomitent urmează a fi cercetat și înscrisul prezentat de către reclamant la admiterea cerinței sale privind recuperarea sănătății, și anume, factura Seria și numărul WH 0216551 din 12 septembrie 2013 (f.d. 39).

Referitor la înscrisul menționat, nu este clar cum a fost constatat faptul că anume Gîscă Vladimir a suportat cheltuielile pentru tratamentul sanatorial în mărime de 5256 lei, cheltuieli care reclamantul solicită a fi încasate din contul lui Hussain Naser.

Mai mult decît atît, în conformitate cu art. 121 CPC, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În aceste circumstanțe, instanța ierarhic inferioară urmează să aprecieze fiecare probă în parte precum și toate în cumulul lor, să pună la baza hotărîrii luate doar acele probe care oferă mai multă siguranță și certitudine cu privire la aspectele relevante ale pricinii.

Referitor la dispunerea încasării cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 9000 lei.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) și (1¹) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Materialele pricinii atestă faptul că prin decizia instanței de apel s-a dispus încasarea din contul lui Hussain Naser în beneficiul lui Gîscă Vladimir suma de 9000 lei drept cheltuieli de asistență juridică.

În acest sens, în mod greșit prima instanță a făcut aplicarea dispozițiilor art. 96 CPC.

Potrivit contractului de asistență juridică din 15 iunie 2012 încheiat între Gîscă Vladimir și avocatul Negura Vladislav, la pct. 5, părțile au convenit ca serviciile avocatului să fie remunerate de client în mărime de 5000 lei (f.d. 17, 64).

Colegiul reține că respectivul contract a fost încheiat pentru prestarea serviciilor juridice la faza finisării urmăririi penale în privința lui Hussain Naser.

Concomitent însă urmează a se menționa că reieșind din materialele pricinii, pe parcursul urmăririi penale pornite asupra lui Hussain Naser, au participat alți avocați decît cel cu care Gîscă Vladimir a încheiat contractul de asistență juridică.

Totodată instanța ierarhic inferioară la stabilirea cheltuielilor pentru asistența juridică acordată reclamantului, urma să stabilească sumă suportată de către ultimul, raportînd-o la acțiunile real efectuate de avocat și a timpului consumat.

În conformitate cu art. 130 CPC alin. (1) instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. (3) Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Alin. (4) al aceluiași articol prevede, ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărîre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele. (5) Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

Contrar normelor citate, instanța a cărei decizie este contestată nu și-a motivat concluziile luate.

Referitor la dispunerea încasării în beneficiul lui Gîscă Vladimir a sumei de 50000 lei în vederea compensării prejudiciului moral.

În conformitate cu art.1422 alin. (1) și (2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Colegiul notează că prejudiciul moral, născut din cauzarea de daune apare ca o sancțiune prevăzută de o regulă generală și presupune să fie săvârșită o faptă cu caracter ilicit.

La caz prezintă relevanță prevederile art. 219 alin. (2) punct. 4) Cod de procedură penală care direct indică că persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot înainta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputației profesionale.

Potrivit art. 1423 Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Pornind de la prevederile anterior menționate, instanța a cărei decizie se contestă, în mod greșit a dispus încasarea sumei de 50000 lei, drept compensarea a prejudiciului moral cauzat reclamantului, fără a-și motiva concluzia prin probe concrete.

Altfel spus, instanța de apel, admitând solicitarea apelantului, Gîscă Vladimir, cu privire la compensarea prejudiciului moral, nu a argumentat temeinicia respectivei pretenții prin prisma probelor .

Or, în conformitate cu art. 241 alin. (5) CPC, în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că motivarea hotărîrii judecătorești este o cerință față de instanță și o obligație a acesteia pentru a defini claritatea actului de justiție și a motivelor adoptării soluției judecătorești.

Nemotivarea hotărîrii judecătorești creează incertitudine părților.

Pentru nerespectarea acestor deziderate, Curtea Europeană a Drepturilor Omului de nenumărate ori a sancționat statele părți ale Convenției.

Instanța de recurs menționează că nemotivarea hotărîrii judecătorești constituie o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților

Fundamentale care obligă instanțele judecătorești să-și motiveze deciziile astfel încât să permită exercitarea efectivă a dreptului la casație, să nu lase părțile într-o stare de incertitudine și să nu creeze impresia că nu au fost auzite.

Curtea de Apel Chișinău nu a examinat legalitatea hotărârii primei instanțe în întregul ei și contrar prevederilor legale și circumstanțelor expuse în prezenta decizie, nu a determinat temeinicia admiterii cerințelor înaintate de Gîscă Vladimir.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că încălcările menționate denotă nerespectarea competențelor legale conferite instanței de apel prin dispozițiile art. 373 CPC.

În împrejurările relatate, instanța de recurs consideră că decizia instanței de apel emisă pe marginea pricinii examinate se bazează pe circumstanțe care nu au fost pe deplin elucidate pe parcursul dezbaterilor judiciare, iar instanța de recurs poate menține în vigoare doar o hotărâre care nu impune întrebări și circumstanțe neclarificate.

Din considerentele menționate și avînd în vedere că instanța de apel a încălcat normele de drept procedural și aceste erori nu pot fi corectate de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2014 și de a restitui pricina spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

La rejudecare instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și să adopte o hotărâre legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Hussain Naser.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gîscă Vladimir împotriva lui Hussain Naser cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cu restituirea pricinii la rejudecare în ordine de apel la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Nicolae Clima

Judecătorii

Sveatoslav Moldovan

Ion Corolevski

Maria Gheras

Tatiana Vieru